

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van **Christophe Smets**

met teksten van **Olivier le Bussy**

in het BELvue museum

Paleizenplein 7 - 1000 Brussel
t +32(0)2 500 45 54 - info@belvue.be

van 28/06 tot 28/08/22

Gratis toegang - elke dag open van 10 tot 18 uur (du 28/06 au 01/07 de 09h30 à 17h)

Het project Sakife is het resultaat van een fotoreportage die werd gemaakt in de provincies Noord- en Zuid-Kivu in het oosten van de Democratische Republiek Congo. De tentoonstelling brengt de rol van vrouwen in het gezondheidssysteem in beeld, vooral ook in verband met het werk van Dr. Mukwege, Nobelprijswinnaar voor de Vrede 2018.

Het project laat momentopnames uit het leven van vrouwelijke zorgverleners, patiënten of slachtoffers zien en besteedt op die manier aandacht aan belangrijke aspecten van de gezondheid van vrouwen, zoals seksueel geweld.

Een project van La Boîte à Images vzw

laboiteaimages.eu - sakife.info

BELvue
museum

LIÈGE
université

CHU
de Liège

MAMAS for
AFRICA

Laat
vrouwen
voortuit
gaan

CAI
Centre d'Action
interculturelle
de la province de Namur ASBL

USI
Unité de Santé
Internationale
Université de Montréal
CHUM

université
angers

Les Enfants
de Panzi et d'ailleurs

ULB
UNIVERSITÉ
LIBRE
DE BRUXELLES

ULB
COOPERATION

la boîte
à images

LOUVAIN
COOPERATION

MEDECINSSANSVACANCES

La Libre
BELGIQUE

UNI4
COOP

Wallonie

Wallonie - Bruxelles
International.be

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

PERSBERICHT

SAKIFE

Een fototentoonstelling over de gezondheid van vrouwen in Kivu

In de Democratische Republiek Congo is de toegang tot gezondheidszorg een schrijnend probleem. In veel gebieden zijn de gezondheidscentra verouderd en maar moeilijk toegankelijk en wordt zorg toegediend in betreurenswaardige omstandigheden. Medicatie en hulpmiddelen ontbreken, er is een duidelijk gebrek aan opleiding, de geestelijke gezondheid wordt grotendeels genegeerd en sociale begeleiding bestaat niet. Al die problemen worden nog zwaarder voor kwetsbare bevolkingsgroepen, en in de eerste plaats voor vrouwen.

Het project Sakife is een tentoonstelling op basis van een fotoreportage door fotograaf Christophe Smets (La Boîte à Images) in samenwerking met journalist Olivier le Bussy (La Libre Belgique) in de provincies Noord- en Zuid-Kivu in het oosten van de Democratische Republiek Congo. De tentoonstelling wil de rol van vrouwen in het gezondheidssysteem laten zien en gaat uit van momentopnames uit het leven van patiëntes, slachtoffers, vrouwelijke zorgverleners en mensen die werken rond het “thema gezondheid”.

Het uitgangspunt van het project is het werk van dokter Mukwege, Nobelprijs voor de Vrede 2018, die de KBF Afrika Prijs 2010-2011 kreeg voor zijn werk in het Panzi-ziekenhuis. Denis Mukwege staat over de hele wereld bekend als “de man die vrouwen herstelt” – vrouwen die het slachtoffer zijn van seksueel geweld in de context van de gewapende conflicten in Congo. Hij reist de wereld rond om het gebruik van verkrachting en seksueel geweld als oorlogswapens aan te klagen en heeft een holistische visie ontwikkeld op de zorg voor vrouwen die het slachtoffer zijn van seksueel geweld. Volgens die visie is een globale ondersteuning nodig, met aandacht voor medische, psychologische, juridische en sociaaleconomische aspecten. Een belangrijk deel van de activiteiten die de medewerkers van dokter Mukwege uitvoeren in samenwerking met een groot aantal spelers op het gebied van humanitaire hulp en ontwikkeling, valt onder de overkoepelende Fondation Panzi. Die stichting telt niet minder dan vijftig projecten die gericht zijn op de gezondheid van vrouwelijke slachtoffers van seksueel geweld.

In (Noord- en Zuid-)Kivu waren er enkele maanden geleden naar verluidt nog altijd ongeveer honderd gewapende groepen actief¹, die zich – net als het reguliere leger – schuldig maken aan een groot aantal wandaden. Bovendien heeft verkrachting zich op sluipende wijze verder verbreid onder de burgerbevolking, waar ze grote schade aanricht binnen de gezinnen. In de DRC worden vrouwen die zijn verkracht immers vaak verstoten door hun gemeenschap.

Verkrachting is niet de enige oorzaak van seksueel geweld dat de vrouwen in Kivu moeten ondergaan. Door de armoede van de bevolking moeten vrouwen vaak zware lasten dragen en dat veroorzaakt op lange termijn gynaecologische problemen, zoals prolaps (orgaanverzakking).

Hoewel seksueel geweld een groot probleem vormt voor de vrouwen in Kivu, wilde SAKIFE het thema van de gezondheid toch op een bredere manier benaderen, vanuit de activiteiten van de gezondheidswerk(st)ers op de verschillende niveaus van de zorgverlening.

s

(1)<https://kivusecurity.nyc3.digitaloceanspaces.com/reports/39/2021%20KST%20rapport%20FR.pdf>.

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

PERSBERICHT (2)

Het project toont zo getrouw mogelijk de vaak preciaire situaties en de algemene gevolgen van de beperkte toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg voor de vrouwen in de regio. Maar de tentoonstelling laat ook zien wat de vrouwen ondernemen, met de steun van verschillende lokale en internationale partners, om hun dagelijks bestaan te verbeteren en een betere toekomst op te bouwen voor henzelf en voor hun kinderen.

Het project heeft de ambitie om een reizende tentoonstelling te maken als getuigenis en als bewustmaking voor een thema dat vandaag meer dan ooit centraal staat in de grote uitdagingen voor de Congolese samenleving en de hele mensheid. Nu al is voorzien dat de tentoonstelling haar tocht zal voorzetten in België en daarbuiten, onder meer naar Canada en de Democratische Republiek Congo.

De Luikse fotograaf Christophe Smets heeft met zijn beelden getracht als auteur te kijken naar een actuele en dramatische situatie, met aandacht voor de gevoelens van vrouwen in een geest van respect en waardigheid.

De situatie van vrouwen in de wereld is een thema dat vaak terugkeert in het werk van Christophe Smets. Het onderwerp inspireerde hem al tot verschillende projecten over armoede van vrouwen in Brussel en de strijd tegen besnijdenis in de wereld.

Christophe Smets reisde eerder al een aantal keer naar het oosten van Congo (Ituri) om er reportages te maken. Gedreven door zijn nieuwsgierigheid en zijn engagement voelde hij de nood om verschillende aspecten van de gezondheid van vrouwen in (Noord- en Zuid-)Kivu in beeld te brengen, en daarbij ook een verband te leggen met het werk van dokter Mukwege.

In het kader van de tentoonstelling is er op 25 augustus in het BELvue museum een lezing over de gezondheid van vrouwen in Kivu en het verband met moederschap. Mogelijke sprekers/spreeksters zijn Adélaïde Blavier (ULiège) en Réginald Moreels (voormalig staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking).

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

DE HOOFDROLSPELERS VAN HET PROJECT

Christophe Smets behaalde een diploma fotografie aan de École supérieure des Arts Saint-Luc in Luik. Hij reist al meer dan 25 jaar de wereld rond om kennis te maken met culturen en bevolkingsgroepen, en beschouwt de fotografie als een instrument om te getuigen en te sensibiliseren, met respect voor de waardigheid van de mensen die hij fotografeert.

Naast zijn lange ervaring als humanitair fotograaf bedenkt en organiseert hij sinds 2001 projecten in de vorm van reizende tentoonstellingen en boeken over geëngageerde maatschappelijke thema's. Christophe Smets publiceerde in The Guardian, Libération, Le Monde, ELLE, De Morgen, De Standaard, La Libre, Le Soir, Le Vif, enz. Hij stelde zijn werk onder meer ten toon in het Musée de la Photographie in Charleroi, in Voies Off in Arles en in het Maison Doisneau in Parijs.

Olivier le Bussy begon zijn carrière van journalist als medewerker bij de Luikse krant C4. In 2007 begon hij te werken voor de internationale dienst van La Libre Belgique, waar hij het Europees beleid opvolgt, met aandacht voor institutionele en economische zaken, en ook voor verschillende landen van de Europese Unie.

Olivier le Bussy is docent (Technieken voor bronnenonderzoek en -verwerking en van Europese informatie) aan de École de journalisme van de Université catholique de Louvain. Hij werkt ook af en toe samen met radiozenders.

La Boîte à Images (www.laboiteaimages.eu) is een Belgische vereniging zonder winstoogmerk, opgericht in 2001, die vooral actief is op het gebied van fotografie, met een sociale, culturele, pedagogische en humanitaire invalshoek. De vereniging stelt zich tot doel om via beelden te getuigen van belangrijke maatschappelijke onderwerpen, met name door tentoonstellingen te organiseren, reportages te maken en multimediacprojecten op te zetten. La Boîte à Images werkt graag samen met een groot aantal partners uit het verenigingsleven die zich scharen achter diverse projecten.

www.sakife.info

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

DE PARTNERS VAN HET PROJECT (1)

De volgende partners van het project SAKIFE zijn actief op het terrein in Noord- en Zuid-Kivu:

ULiège (www.uliege.be) Als openbare universiteit die al meer dan tweehonderd jaar openstaat voor de gemeenschap, bevordert de ULiège vormen van actief en geëngageerd burgerschap met respect voor verschillende levenskeuzes, strekkingen en meningen. De universiteit bestrijdt alle vormen van discriminatie en wil haar gemeenschap een werk-, studie- en leefomgeving bieden die zowel open als inclusief is. Zij is ervan overtuigd dat diversiteit een troef is voor het onderwijs, het onderzoek en de samenleving in haar geheel, en dat zij daarin een essentiële rol speelt. Haar visie op burgerschap komt ook tot uiting in het verdedigen van doelen die aansluiten bij haar waarden. Daarom zet de ULiège zich dan ook ten volle in voor steun aan Dr. Denis Mukwege en aan vrouwen die het slachtoffer zijn van seksueel geweld.

Louvain Coopération (www.louvaincooperation.org) is de ngo van de Université catholique de Louvain. De ngo baseert zich op de kennis en de onderzoeksvaardigheden van de universitaire gemeenschap en past die toe bij ontwikkelings- en milieuprojecten op lange termijn, in samenwerking met 140 lokale partners en op basis van een geïntegreerde aanpak, om duurzaam in te spelen op de noden van de lokale bevolking in zeven landen van het Zuiden. De ngo beschikt over complementaire expertise op het gebied van duurzame landbouw, lokaal ondernemerschap, gezondheidszorg en toegang tot gezondheidszorg.

Solidaire wereldburgerschapseducatie in België en de sociale en financiële onafhankelijkheid van vrouwen staan centraal in het werk van de ngo.

ULB-Coopération (www.ulb-cooperation.org) is de ngo van de Université libre de Bruxelles. Zij voert ontwikkelingsacties uit in Burkina Faso, de Democratische Republiek Congo, Senegal en België en is actief met betrekking tot vier thema's: gezondheid & gezondheidssystemen, grond & hulpbronnen, management & ondernemerschap en onderwijs & kritisch burgerschap. Via elk van die krachtlijnen probeert zij de levensomstandigheden van de bevolking te verbeteren, op sociaal, ecologisch en financieel vlak.

Dokters van de Wereld België (www.doktersvandewereld.be) biedt verzorging aan mensen in kwetsbare situaties en ijvert voor een gelijke toegang tot gezondheidszorg. De organisatie wil zorg verlenen, getuigen en duurzame verandering ondersteunen door zich volledig en onafhankelijk in te zetten, vanuit waarden als sociale rechtvaardigheid, evenwicht en empowerment. Dokters van de Wereld België wil een universele gezondheidsdekking waarbij iedereen toegang heeft tot zorg, zonder (financiële, culturele, geografische, ...) belemmeringen.

Om hun opdracht uit te voeren, baseren ze zich op drie pijlers: verzorgen, veranderen, getuigen. Dokters van de Wereld België werkt sinds het begin van de jaren 2000 in de DRC. De uitgevoerde projecten hebben altijd een luik van zorg voor slachtoffers van (seksueel) geweld omvat.

Memisa (www.memisa.be) is een Belgische medische niet-gouvernementele organisatie (ngo) voor ontwikkelingsamenwerking, die ijvert voor toegang tot gezondheidszorg voor iedereen, en in het bijzonder voor de meest kwetsbaren, met moeder- en kindersterfte als een van haar prioriteiten.

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

DE PARTNERS VAN HET PROJECT (1)

Mamas for Africa (www.mamasforafrica.be) is een vzw uit Wespelaar, die sinds 1999 actief is in het oosten van de Democratische Republiek Congo om hulp te bieden aan vrouwen die het slachtoffer zijn van seksueel en gendergerelateerd geweld.

Ze zijn actief in een groot gebied en werken vanuit twee “Maisons de la Femme”, in Bukavu en Uvira. Mamas for Africa helpt slachtoffers bij het verwerken van het trauma dat ze hebben ervaren, levert medische zorg en onderdak, organiseert bemiddeling met de gezinnen van de slachtoffers om het taboe te doorbreken dat rust op verkrachting, vermindert het risico van overdracht van seksuele problemen en aandoeningen via sensibilisering en dialoog en levert een bijdrage aan gezinsplanning.

Les enfants de Panzi et d’ailleurs (www.lesenfantsdepanzi.org) is een Belgische vzw die is opgericht in 2015. De vereniging bestaat uit zorgverleners uit de psychologische zorg voor post-traumatische problemen bij kinderen en ook uit leden die dit doel willen bevorderen. Zij wil psychosociale zorg verzekeren voor kinderen die het slachtoffer zijn geweest van ernstig en massaal geweld door het gebruik van een aangepaste methodologie. Op verzoek van dokter Mukwege werd met het oog op de ernst van de situatie in de DRC een eerste project opgestart in Panzi in Bukavu.

Artsen zonder Vakantie (www.azv.be) is een erkende ngo en een dynamisch netwerk van 600 medische, paramedische en technische deskundigen in België en in Afrika, dat wordt ondersteund door een actief professioneel team. Dankzij uitwisseling tussen collega’s, vorming en permanente beroepsopleiding begeleidt Artsen zonder Vakantie een veertigtal ziekenhuizen in Afrika ten zuiden van de Sahara, zodat zij daarna duurzame en patiëntgerichte zorg kunnen verlenen.

Artsen zonder Vakantie (www.azv.be) is een erkende ngo en een dynamisch netwerk van 600 medische, paramedische en technische deskundigen in België en in Afrika, dat wordt ondersteund door een actief professioneel team. Dankzij uitwisseling tussen collega’s, vorming en permanente beroepsopleiding begeleidt Artsen zonder Vakantie een veertigtal ziekenhuizen in Afrika ten zuiden van de Sahara, zodat zij daarna duurzame en patiëntgerichte zorg kunnen verlenen.

Action Panzi Mukwege (actionpanzimukwege.com) opgericht in 2018, is een Belgische vereniging die zich inzet voor ondersteuning van het werk van dokter Denis Mukwege, winnaar van de Nobelprijs voor de Vrede in 2018. APM wil hulp bieden aan vrouwen, vooral aan slachtoffers van seksueel geweld en aan hun gezin, zodat zij een waardig bestaan kunnen leiden binnen hun gemeenschap. De vereniging staat heel open voor alle advocacy ter verdediging van de rechten van de vrouwen en sluit zich met grote belangstelling aan bij BEATIL(1) en andere organisaties om hun ervaring te delen en te leren van wat zij hebben meegemaakt.

(1) Bureau d’étude et d’appui technique aux initiatives locales (Bureau voor studie en technische bijstand aan lokale initiatieven)

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

PRAKTISCHE INFO

De tentoonstelling is te bezoeken van 28/06 tot 28/08/22 in het BELvue museum
Pl. des Palais 7 - 1000 Bruxelles
t +32(0)2 500 45 54 - info@belvue.be

Gratis toegang – alle dagen open van 10.00 tot 18.00 uur
(van 28 juni tot 1 juli: van 9.30 tot 17.00 uur)

SAKIFE (Santé des Femmes au Kivu – De gezondheid van vrouwen in Kivu), de fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy, kwam tot stand in februari 2022 in de Democratische Republiek Congo met de steun van een groot aantal partners (ngo's, universiteiten, verenigingen), in het kader van een project van La Boîte à Images asbl (www.laboiteaimages.eu)

In het kader van de tentoonstelling is er op 25 augustus in het BELvue museum ook een lezing over de gezondheid van vrouwen in Kivu en het verband met moederschap. Mogelijke sprekers zijn Adélaïde Blavier (ULiège) en Réginald Moreels (voormalig staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking). Naar aanleiding van de tentoonstelling verschijnt ook een fotoboek, dat voor 12 euro te koop is in de museumshop van het BELvue museum.

www.sakife.info

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

CONTEXT

Vrouwen, de steunpilaren van Oost-Congo

De vrouwen uit de provincies Zuid- en Noord-Kivu, in het oosten van de Democratische Republiek Congo, zijn steunpilaren. De steunpilaren van hun familie, van hun gemeenschap, van een gekwelde regio in een land waar nog zo weinig overeind blijft. Zij geven leven, voeden hun kinderen op, regelen de kleine en grote zaken in het huishouden, bewerken het land, voeren activiteiten uit die een inkomen opleveren, studeren, ...

Maar die steunpilaren raken wel verzwakt door de klappen die ze te verwerken krijgen, en die het fundament wegslaan onder die pijlers en onder de samenleving.

In een situatie van extreme armoede en bij gebrek aan sociale begeleiding en sociaaleconomische ondersteuning is de meerderheid van de vrouwen in Oost-Congo permanent veroordeeld tot een uitputtende “overlevingsmodus”.

Al twintig jaar luiden dokter Denis Mukwege en andere, minder bekende personen en organisaties de noodklok over de plaag van seksueel geweld die steeds verder om zich heen grijpt. De Congolese en buitenlandse gewapende groepen gebruiken dat seksueel geweld als oorlogswapen en nu verspreidt het fenomeen zich ook onder de burgerbevolking.

Afgezien van dat verschrikkelijke probleem zijn de vrouwen uit de regio ook allemaal samen het eerste slachtoffer van de staat van verval in Congo, waardoor hun basisrecht op toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg ernstig is ingeperkt. Er zijn immers niet genoeg gezondheidscentra, en vele daarvan zijn vaak moeilijk toegankelijk. Net als veel ziekenhuizen beschikken die centra niet over voldoende personeel, materiaal en medicatie. De geestelijke gezondheid blijft daarbij van ondergeschikt belang, hoewel lichamelijk en geestelijk leed vaak samengaan.

De gevolgen van die situatie zijn dramatisch: ziekten die niet tijdig zijn behandeld, worden alleen maar erger; de psychologische toestand en de sociaaleconomische situatie van de getroffen vrouwen gaat steeds verder achteruit en zo worden zij nog kwetsbaarder.

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

CONTEXT

De fotograaf en de journalist

De situatie van vrouwen over de hele wereld is een weerkerend thema in het werk van de Luikse fotograaf Christophe Smets. Het onderwerp inspireerde hem al tot verschillende projecten over geweld tegen vrouwen, armoede en de strijd tegen besnijdenis.

Gedreven door zijn nieuwsgierigheid, zijn engagement, zijn ontmoetingen en zijn wens om op zijn niveau een bijdrage te leveren aan een betere wereld, voelde Christophe de dringende nood om voor La Boîte à images (laboiteaimages.eu) een fotografieproject uit te werken over de verschillende aspecten van de gezondheid van vrouwen in de Congolese provincies Zuid- en Noord-Kivu. Dat verlangen stuurde hem op reis en gaf daarna aanleiding tot deze tentoonstelling met de titel SAKIFE.

Deze tentoonstelling, die loopt in partnerschap met een aantal verenigingen, niet-gouvernementele organisaties en universiteiten, wil een breed publiek bereiken en sensibiliseren. SAKIFE heeft de ambitie om een zo getrouw mogelijk beeld te schetsen van de vaak preciaire situatie van de vrouwen in Oost-Congo, maar ook om te laten zien wat zij met de steun van verschillende actoren doen om hun dagelijks leven te verbeteren en een betere toekomst op te bouwen voor henzelf en voor hun kinderen.

Dankzij zijn rijke ervaring als humanitair fotograaf, die hij onder andere opdeed tijdens talrijke reizen naar Afrika, benadert Christophe Smets het thema van de gezondheid van de vrouwen in Kivu met een scherpe en gevoelige blik. Daarbij vermijdt hij de valkuilen van voyeurisme en exotisme.

Christophe Smets werkte hiervoor samen met journalist Olivier le Bussy van de internationale dienst van La Libre Belgique. Deze specialist in Europese thema's maakte ook een aantal reportages over mensenhandel en ontwikkeling in Afrika, onder meer ook in gezelschap van Christophe Smets. In La Libre verscheen een artikelenreeks over hun gezamenlijke reis naar de DRC.

De woorden van de journalist vullen de blik van de fotograaf aan. In zijn notitieboekje en met zijn recorder legde Olivier le Bussy fragmenten van het leven vast. Hij vindt het belangrijk om die te delen en zo te getuigen van een realiteit die zo anders is dan de onze, dat we ze ons maar moeilijk kunnen voorstellen. Hij wil ook de spreekbuis zijn van mensen die in het rumoer van de wereld amper hun stem kunnen laten horen.

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

CONTEXT

De gezondheid van vrouwen in Oost-Congo, een onderwerp met vele facetten

Christophe Smets reisde naar de provincies Noord- en Zuid-Kivu, in Goma, Bukavu, Kavumu, Kabaré, Kalehe, ... en bekeek er verschillende aspecten van de gezondheid van vrouwen in Oost-Congo.

Als dat onderwerp ter sprake komt, denkt iedereen meteen aan Denis Mukwege. Het ziekenhuis van Panzi op de heuvels boven Bukavu, dat wordt geleid door deze Congolese gynaecoloog, was dan ook een verplichte halte tijdens deze reis.

Dokter Mukwege, medewinnaar van de Nobelprijs voor de Vrede in 2018, geniet internationale bekendheid en erkenning voor het werk dat hij in Panzi verricht voor het “herstel” van vrouwen die het slachtoffer zijn geweest van seksueel geweld. Hij was de eerste die aan de kaak stelde hoe gewapende Congolese en buitenlandse groepen verkrachting gebruiken als oorlogswapen, om vrouwen, families en gemeenschappen te ontwrichten en de controle te verwerven over gebieden die rijk zijn aan delfstoffen. Dat gebeurt ook nu nog altijd. Denis Mukwege betreurt dat hij vandaag jonge verkrachte meisjes moet opereren, van wie hij eerder ook al de moeders en grootmoeders heeft behandeld. Hij stelt ook vast dat de cultuur van verkrachting zich door de straffeloosheid van de daders van deze weerzinwekkende daden verder verspreidt en zich als het ware uitzaait in de samenleving in Oost-Congo, die getraumatiseerd is door de conflicten waardoor deze regio al een kwarteeuw wordt verscheurd.

Het specifieke aan de behandeling van patiëntes in de dienst voor overlevenden van seksueel geweld (SVS) in het ziekenhuis van Panzi, is de holistische aanpak. Dat betekent dat naast de medische dimensie ook de psychosociale, sociaaleconomische en juridische aspecten aandacht krijgen. Elk van die pijlers van de zorg in deze dienst helpt om de betrokkenen, met steun van externe partners, weer een gevoel van waardigheid te geven en opnieuw greep te laten krijgen op hun leven.

De beelden van Christophe Smets tonen de verschillende aspecten van die aanpak. Zij leggen de zweem van ongerustheid vast op het gezicht van toekomstige patiëntes, die voor ze worden overgebracht naar het ziekenhuis van Panzi de nacht doorbrengen in Bukavu, in “La Maison de la Femme” van de ngo Mamas for Africa.

Zij volgen de danspasjes van de meisjes in “La Maison Dorcas” van de Fondation Panzi, die hun trauma’s proberen te verwerken via artistieke therapie.

Zij getuigen van de ondernemingszin en van het harde werk van de moeders die zich met de steun van Louvain Coopération verenigen in solidariteitsgroepen, zodat zij een inkomen kunnen verwerven en onafhankelijker kunnen worden.

Zijn foto’s zijn genomen op ooghoogte van de kinderen die zijn geboren uit verkrachting en die dankzij de therapeutische speelpleinwerking van de vzw Les Enfants de Panzi hun vreugde en onbezorgdheid kunnen terugvinden.

Dokter Mukwege is een man van formaat. Zijn acties leiden de aandacht niet af van de gezondheid van vrouwen in Kivu, maar wijzen integendeel op de ware omvang van het probleem.

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets met teksten van Olivier le Bussy

CONTEXT

Zijn strijd gaat ook over de bescherming en de bevordering van de rechten van vrouwen. Hij richt de schijnwerpers op de levensomstandigheden van de vrouwen in de provincies Noord- en Zuid-Kivu, met als een van de constanten het gebrek aan gezondheidszorg van een goede kwaliteit, voor de vrouwen, maar ook voor hun kinderen.

Door zijn bekendheid is Dokter Mukwege een van de meest prominente personen die in actie komen om dat recht op gezondheidszorg voor vrouwen te garanderen. Maar hij staat allerminst alleen. Heel veel organisaties en verenigingen, zowel in Congo als op internationaal niveau, zetten zich hiervoor in.

Zij staan voor een reusachtige taak. De foto's van de tentoonstelling laten zien hoezeer Oost-Congo een van de plekken op aarde blijft waar de situatie van de vrouw het zwaarst om dragen is, op alle leeftijden.

De beelden van het kleine meisje en de oudere vrouw lijken wel een afspiegeling van elkaar. Allebei met een band rond het voorhoofd die de last op hun rug maar een klein beetje lichter maakt. Het land bewerken, de oogst dragen in zware zakken, lange afstanden afleggen om het hoogstnodige te halen: voor veel vrouwen is dat labeur een dagelijkse realiteit, waardoor hun lichaam voortijdig verslijt.

Hoe kunnen zij zorg krijgen, en rust? En hoe kunnen zij zich weer oprichten in een land waarin de staat amper zijn opdracht op het vlak van gezondheid kan opnemen? Daarom is de betrokkenheid van actoren als Artsen zonder Grenzen, ULB Coopération, de Universiteit van Luik, Artsen zonder Vakantie en MEMISA zo belangrijk. Zij komen in actie om ziekenhuizen uit te rusten, de levering van geneesmiddelen te verzekeren of personeel op te leiden. Zij proberen de gezondheidscentra te ondersteunen en wijzen vrouwen en moeders erop dat zij daar best regelmatig langsgaan, met hun kinderen, om te voorkomen en te genezen vooraleer een ziekte te zwaar wordt...

De tentoonstelling laat veel ruimte voor foto's over het moederschap, een onderwerp dat onlosmakelijk verbonden is met de gezondheid van vrouwen. In dit deel van de wereld wedijveren leed en de vreugde om leven te geven maar al te vaak met elkaar. Zowel de moedersterfte als de kindersterfte liggen nog altijd abnormaal hoog in het oosten van Congo. Te veel meisjes worden al moeder op te jonge leeftijd. Velen onder hen nadat ze in de steek zijn gelaten door een vriend die zijn verantwoordelijkheid niet neemt, of nadat ze het slachtoffer zijn geworden van een gedwongen relatie. Te veel vrouwen lijden doordat ze te veel bevallingen hebben doorgemaakt in slechte omstandigheden. De last van een gezin waarvan het aantal kinderen op twee handen te tellen is, valt zwaar voor een moeder.

Vermoeidheid, lijden en ellende zijn vaker wel dan niet te zien in de beelden van Christophe Smets. Zonder iets te verbergen van de harde werkelijkheid wil de fotograaf met zijn werk toch ook getuigen van de waardigheid en de veerkracht van de vrouwen. Hij probeert te tonen hoe zij zich uit de slag willen trekken, hoe zij hun capaciteiten versterken om te werken aan een betere toekomst, voor henzelf en voor hun omgeving. En via beelden tracht hij de koppige levenskracht die hen bezielt tot uiting te brengen.

SAKIFE

De gezondheid van vrouwen in Kivu

Een fototentoonstelling van Christophe Smets
met teksten van Olivier le Bussy

CONTACTPERSOON VOOR DE PERS

Charline Franken (elle · she/her) | Verantwoordelijke Communicatie & Promotie
BELvue | Paleizenplein 7 - 1000 Brussel
T: +32 2 545 08 02 | franken.c@kbs-frb.be | www.belvue.be

